

УДК 378.141

Бондар А.М. к.т.н, ст.викл. Новік О.Ю. ст.викл
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. В статті розглянуто питання формування і розвитку інноваційних методів профорієнтаційної роботи у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: профорієнтаційна робота, самовизначення, ефективні методи, форми роботи, план заходів, популяризація інженерних професій.

Постановка проблеми. Останнім часом дуже гостро стало підніматися питання, пов'язане з проблемами сучасної професійної освіти в області інженерних і технічних напрямків. Тому профорієнтаційна робота в вузі займає значне місце. Вона організовується і ведеться в рамках забезпечення безперервності ступенів освіти, для залучення абітурієнтів до ВНЗ. Її роль для вузу зростає з позиції пошуку нових можливостей по залученню студентів. У статті описані пасивні і активні методи профорієнтаційної роботи, наведені варіанти реалізації окремих видів роботи [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання довузівської підготовки учнів розглядаються в дослідженнях С.Г. Григор'єва, І.І. Мельникова, Л.Ю. Нестерової, Н.Ю. Румянцевої та ін. Автори ставлять цілі довузівської підготовки, аналізують зміст, програми, формулюють рекомендації з планування та проведення підготовчих курсів. Однак практично всі ці дослідження описують методи довузівської підготовки з базових предметів шкільного курсу (українська мова, математика, історія, фізика та ін.).

Профорієнтаційна діяльність освітнього закладу розглядається як науково обґрунтована система підготовки потенційних абітурієнтів до вільного і самостійного вибору професії, покликана враховувати як індивідуальні особливості особистості, так і необхідність повноцінного розподілу трудових ресурсів в інтересах суспільства [2,3].

Формулювання цілей статті. Мета статті - розглянути питання формування і розвитку інноваційних методів профорієнтаційної роботи у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу досліджень. Профорієнтаційна робота - це цілий комплекс заходів, спрямованих на допомогу в самовизначенні та виборі професійної діяльності молодих людей, що вступають у доросле

життя (випускників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій та вищих-професійних закладів), а також в їх подальшому особистісному і професійному зростанні. Завдяки цілеспрямованій роботі профорієнтації в учнів формуються компетентності, що дозволяють їм адаптуватися на ринку праці.

Проблематикою особистісного зростання молоді займались такі дослідники як Титова С.В., Баранникова А.В., Каспржака А.Г., Цибизова Т.Ю., Загузина Н.Н. Вони вважають, що методи профорієнтаційної роботи вищого навчального закладу можна представити у вигляді пасивних і активних [4].

До пасивних методів належать:

- бесіди про напрямки і профілі, організовані викладачами навчального закладу;
- запрошення професіоналів на тематичні вечори;
- організація лекторіїв;
- оформлення інформаційних стендів про напрямки і профілі вузу;
- відвідування випускниками освітніх установ;
- організація «Дня відкритих дверей»;
- підготовка і поширення поліграфічної продукції про напрямки і профілі вузу;
- виступ вчених вузу в засобах масової інформації.

Активні методи профорієнтаційної діяльності освітньої установи вимагають більш ретельної підготовки і спрямовані на непряме залучення передбачуваних абітурієнтів в світ науки і студентства.

В якості активних методів профорієнтації можуть бути:

- організація в вузі різних гуртків (спортивних, трудових, наукових, маркетингових, менеджерів і т.п.);
- залучення до роботи вузівських наукових гуртків школярів, учнів початкових професійних і середніх професійних навчальних закладів;
- організація наукових досліджень з актуальних питань техніки, економіки, управління та ін .;
- проведення професійних тижнів факультетів;
- організація олімпіад для школярів та ін.

Саме завдяки правильним формам і методам підготовки відбувається орієнтація майбутніх молодих фахівців на ринку праці. Тому дуже важливо залучати до цієї проблеми і роботодавців, які мають реальне і грамотне уявлення про соціально-економічну ситуацію в країні на поточний момент. Такою формою роботи можуть бути зустрічі з реальними інженерними працівниками провідних підприємств регіону, де вони, як потенційні роботодавці, можуть бути залучені в профорієнтаційну діяльність в якості партнерів профільних конкурсів або олімпіад, або як члени журі, будучи представниками ділової еліти і яскравим прикладом професійної успішності для підростаючого покоління [5].

Профорієнтаційна робота вищого навчального закладу буде результативною, якщо дотримуватися наступних рекомендацій.

1. Конкретизація цільових аудиторій абітурієнтів для оптимізації заходів і технологій профорієнтаційної роботи. Складання плану профорієнтаційних заходів вузу, диференційовано по довузівському та студентському самовизначення.

2. Навчання майбутніх фахівців має здійснюватися в діяльнісно-орієнтованому напрямку на основі використання інтерактивних форм і методів навчання.

3. Розширення переліку питань в білетах підсумкової атестації завданнями, пов'язаними із застосуванням професійно орієнтованих ситуацій, освоєнням різних функцій і ролей суб'єктів професійної діяльності.

4. Максимізувати взаємодію студентів з представниками роботодавця для пояснення професійних завдань, і розвитку у студентів здатності адаптуватися до умов праці в умовах, що змінюються.

В даний час для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи зі школярами на інженерно-технічні спеціальності необхідний пошук нових форм, методів організації та засобів проведення профорієнтаційних заходів. Тут має діяти загальне правило «Не нашкодь», в даному випадку означає, що найбільший розвиваючий ефект досягається не за рахунок збільшення різноманітності заходів, а за рахунок найбільш повного використання потенційних можливостей кожного з них.

У зв'язку з цим неоціненною є можливість використання інформаційних технологій і мультимедійних засобів професійної орієнтації школярів, тим більше що необхідно використовувати той фактор, що сучасна молодь - «мережеве покоління», досвідчені можливостями інтернету і віртуального середовища. Вже стало звичайною справою, що школярі різного віку за будь необхідною та актуальною і практично щоденною інформацією звертаються ні до традиційних джерел знань - батьків, вчителів, книг або підручників, а до пошукових систем інтернету і віртуального спілкування в соціальних мережах, які представляють в тому числі професійні спільноти.

Як показує досвід, проведення професійної орієнтації в формі відеофільмів, відеолекцій, презентацій, відеоекскурсії, відеотренінгів дозволяє значно модернізувати процес професійного інформування випускників шкіл.

Як відомо, краще впроваджувати нові прийоми форми і методи роботи, які буває не просто придумати через деякій консервативності стилю мислення людини. Для генерації ідей можна використовувати прийоми мозкового штурму, анкетування, бліц-опитувань різних категорій потенційних споживачів освітніх послуг вузу. Проводити ці опитування можна серед студентів, абітурієнтів, школярів, запрошених та учасників різних заходів вузу.

Відзначимо основні напрямки профорієнтаційної роботи вузу, які є необхідними і достатніми для успішного здійснення профорієнтаційної роботи вузу в цілому. До основних напрямів профорієнтаційної роботи вузу віднесемо наступні.

1. Профорієнтаційна робота з учнями освітніх установ та їх батьками.

2. Виявлення та реалізація профорієнтаційних можливостей різних програм (освітніх, виховних і т.д.) і науково-дослідних проєктів.
3. Формування системи залучення та забезпечення набору абітурієнтів з віддалених територій.
4. Зміцнення взаємодії з педагогами міста, району, краю.
5. Профорієнтаційна робота зі студентами.
6. Інформаційний супровід профорієнтаційної діяльності.

Висновки.

Профорієнтаційна робота з майбутніми випускниками сприяє:

1. поліпшенню інформованості учнів про інженерно-технічні професії;
2. інтеграції шкільних навчальних предметів в єдине актуальне знання про інженерно-технічну діяльність;
3. підвищення ефективності занять з професійної орієнтації;
4. здійснення усвідомленого професійного вибору на основі інформування і розуміння школярами своїх професійних уподобань і схильностей.

Бібліографічний список.

1. Колонтаевская И. Ф. Профориентационная работа со школьниками для поступления на инженерно-технические направления подготовки профессионального образования // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2014. – № 11.
2. Рябоконт М.В. Анализ эффективности системы профориентационной работы Нижегородского государственного университета им. Н.И. Лобачевского. Конференция «Ломоносов 2016
3. Эффективный метод профориентационной деятельности вуза//Мир современной науки.–2011.№6.
4. Цибизова Т.Ю. Дополнительное образование как форма преемственности в системе непрерывного образования // Образование и саморазвитие. 2011. № 5 (27). С. 55-60
5. Болтянська Н.І. Дуальна система освіти як засіб професійної мобільності випускників вищих навчальних закладів / Н.І. Болтянська, О.В. Болтянський // Зб. наук.-метод. праць ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі».- Мелітополь, 2018.-С. 20-26.

Bondar A., Novik O. Formation and development of innovational methods of professional work in the higher educational institution

Summary. The article deals with the issues of formation and development of innovative methods of vocational guidance work at a higher educational institution.

Key words: professional orientation work, self-determination, effective methods, forms of work, plan of activities, popularization of engineering professions.